

Titul Česká astrofotografie měsíce za říjen 2020 získal snímek „Mars“, jehož autorem je Jakub Dobeš

Jistě si jej v říjnu každý všiml. Putoval s námi nocí jako velmi jasný objekt, zvečera vycházející na východě, aby se nám přes jih přenesl až k západu, kde se nám ztrácel ve světle vycházejícího Slunce. Ano, planeta Mars, svítící načervenalým poklidným světlem, zářila neobyčejně jasně. A 14. října dorazil až do „velké“ opozice, tedy do polohy vůči Zemi a Slunci, kdy jej nalézáme přesně na opačné straně nebe než Slunce. Během této opozice se přiblížil k Zemi na méně než 63 milionů kilometrů. Blíže se dostane až v roce 2035, kdy nastane opravdová velká opozice, tedy bez uvozovek. Vzdálenost od nás bude 57,1 miliónu kilometrů.

Takovéto opozice byly v dobách již dávno minulých vždy příležitostmi, kdy astronomové mohli poměrně detailně sledovat povrch Marsu. Nebyly ani kosmické sondy a zpočátku ani fotografické emulze. A tak se pozorovatelé u velkých i malých dalekohledů spoléhali na svůj zrak a kresbu, kterou pořídili během pozorování. A dokonce i v době fotografické bylo oko schopno zachytit větší detaily než snímek. Ovšem schopnost mozku domýšlet si chybějící detaily a fantazie pozorovatele mnohdy vedla až ke kuriózním interpretacím pozorování, jako byly například kdysi velmi populární „kanály na Marsu“.

Planeta Mars je ovšem zajímavá i bez velkých opozic. A zejména v poslední době, kdy ji navštívilo nepřeborné množství různých výzkumných sond a vozítek o ní víme již poměrně hodně zajímavostí. A další otázky se opět vynořují.

Předpokládá se, že první pozorování této rudé planety se uskutečnila již 3 až 4 tisíce let před naším letopočtem. Znaly ji všechny starověké civilizace, jako putující červenou hvězdu. Právě tato barva dala planetě poněkud smutné označení planety zániku, smrti a válek. Předpokládá se, že Mars vznikl podobně jako další planety našeho systému před 4,5 miliardami let akrecí z pracho-plynného disku, obíhajícího okolo Praslunce. Planeta je to poměrně malá, po Merkuru druhá nejmenší ve Sluneční soustavě. Tato její „velikost“ je vzhledem ke skutečnosti, že vznikala v oblasti, kde bylo hodně místa a kde mohla při vzniku nabrat poměrně hodně materiálu, dodnes jedním z nevyřešených otázek planetární astronomie. Jednou z úvah, řešící tento problém, je migrace planety Jupiter, která mohla při své různě se měnící vzdálenosti od Slunce tuto oblast od „stavebního“ materiálu „vyčistit“.

My vám přinášíme snímek českého astrofotografa Jakuba Dobeše, který se v době opozice podíval svým dalekohledem právě na planetu Mars. Využil chvíle, kdy se jeho úhlový průměr na obloze přiblížil 22“ a pořídil snímek planety. Ten po zpracování zaslal do soutěže Česká astrofotografie měsíce a její porota, která funguje pod záštitou České astronomické společnosti, jej vybrala jako český snímek měsíce října roku 2020.

Na snímku nás ovšem seznámil nejen se samotnou planetou, ale i například s největší sopkou Sluneční soustavy Mons Olympus s výškou 27 km nad nulovou výškou Marsu. Na obrázku je zobrazena jako světlá skvrna vlevo nahoře. Je sice na Marsu nejvyšší, ale i další sopky na snímku (směrem k jeho středu) jsou na zemské poměry velmi vysoké, byť dosahují z marsovského hlediska pouhých 18 kilometrů. A tak bychom mohli po snímku bloudit dále a dále, ale to již necháme na fanoušcích astrofotografie a na závěr můžeme Jakubovi Dobešovi za tento úžasný snímek poděkovat.

Autor: Jakub Dobeš
Název: Mars
Místo: České Budějovice
Datum: 18. 10. 2020
Snímač: ZWO ASI 224mc
Optika: Celestron C11
Montáž: EQ6

Vítězné snímky v jednotlivých měsících a další informace si můžete prohlédnout na <http://www.astro.cz/cam/>.

Za porotu ČAM Marcel Bělík, Hvězdárna v Úpici.